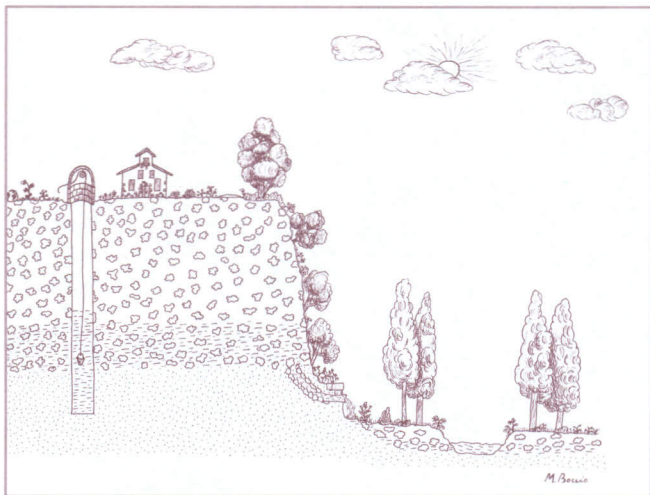

La font de la Llagosta

Josep M. Panareda

Quan l'Eduard Claver em va demanar si volia col·laborar en la revista Bagant, em vaig sentir molt honorat, ja que des del primer número creia que era una revista ben pensada, que feia goig tenir-la i, sobretot, una bona aportació social. Doncs, ací em teniu, amb el compromís de posar-hi de tant en tant el meu granet de sorra. Com que m'han donat carta blanca, he decidit escriure cada vegada sobre un racó proper. Serà un racó corrent, i com tots els racons corrents em permetrà parlar de moltes coses, de natura, de profits, de records, de bellesa i de tota mena d'interessos i emocions. N'hi ha molts, de racons interessants; penso que a cada cop d'ull en podem observar una dotzena. Intentaré trobar suc de cada racó, allò que entre tots plegats som capaços d'observar-hi, descobrir-hi i sentir-hi.

Per començar parlaré sobre la font de la Llagosta, una font ben desconeguda pels qui no viuen a prop on és. Una monografia local de fa uns anys la citava, però no l'havia localitzada, era ben normal, ja que ni els mapes del Montseny ni del Montnegre la referencien.

En parlo perquè ha estat la font de la meua infantesa, allà hi havia begut moltes vegades i omplert el cantí d'aigua a l'estiu. De petit, hi jugava amb el germans, ens amagàvem en els racons que havia modelat el Riusec. Ja us podeu imaginar cap on és. Al costat de la Zona Esportiva del Temple / el Virgili, a l'altre cantó del torrent. El torrent es pot travessar bé per una passera ampla; el camí continua per una pujada que mena a la quintana de Cal Cavaller.

He estat uns dies pensant l'indret d'on escriure i em vaig engrescar amb la idea que seria fantàstic parlar de la font de la Llagosta. Com sempre, em vaig fer un esquema mental i escriure quatre ratlles. Seria una bona ocasió per explicar què és i com funciona una font, i concretament la font de la Llagosta. Amb l'esborrany d'un dibuix me'n vaig cap a la font.

Confesso que feia un cert temps que no hi anava. I el temps passa i els paisatges evolucionen. I tant! Sabia que la font havia estat maltractada i que el broc havia estat trencat, però no m'esperava el que realment és l'entorn actual de la font. El camí d'accés s'ha anat fent malbé a causa de les aigües de la pluja i per les motos conduïdes per motoristes que gaudeixen descarnant i axaragallant els marges. Intento baixar-hi i rellesco diverses vegades pel pendent, per les pluges dels darrers dies i pel fang que han fet les motos que havien passat unes hores abans. I no trobava la font, i això que abans hi baixava fins i tot a negra nit.

Tot és una massa densa d'esbarzers i ortigues. Les ortigues hi dominen i són ben ufanoses, llestes a ortigar les cames de qui gosa passar-hi. És molt difícil no tocar-les. Sort del tripode que em permet separar i ajeure les ortigues abans de passar. La millor manera d'evitar ortigar-se és trepitjar-les; només me n'ha punxat una, que m'ha provocat una petita butllofa i una mica de coïssor, que m'ha fet pessigolles fins al vespre.

D'esbarzers, n'hi ha menys, però déu n'hi do. Sembla que les ortigues es troben al màxim de la seva possible ocupació, però els esbarzers creixen sense parar, i molt probablement l'any que ve ocuparan més tros i amb més densitat, de manera que tancaran totalment l'entorn de la font. Els esbarzers fan tiges que esdevenen llenyoses i molt endurides, carregades d'agullons que punxen i es claven a la pell; sovint tenen forma de ganxo i costa de treure'ls sense fer ferida.

La font de la Llagosta ja és mig perduda i l'aigua surt per tot arreu menys pel broc, que ara és un tros de tub de plàstic. La paret és de rajola amb alguna pedra. Abans l'aigua que rajava de la font era conduïda per un petit regueró cap al torrent del Riusec, que és a pocs metres. Ara l'aigua hi és, com sempre, però de manera difusa, com si transsudés per la paret de rajols i pel terra.

I ara ve la resposta a la pregunta que em feia quan era petit. No entenien com es feien les fonts, i d'on i com venia l'aigua. Sabia que darrere de la paret de rajols hi havia un regueró ben net i limitat per pedres i que s'endinsava pel marge. Per sort aviat ho vaig entendre. Sé que un dia l'avi Xico m'ho va explicar, no sé com, però ho vaig entendre. Va ser un dia que li vaig preguntar per què a la part baixa del camí entre la passera damunt el Riusec i la Quintana sempre hi sortia aigua, com si el terra estigués suant permanentment. No sé com i què em va explicar, però recordo que vaig entendre que era el mateix que passava a la font, però a la font les gotes d'aigua que sortien es recollien en una petita mina o reguerot. En canvi, en el camí no s'hi havia fet res. Recordo que ho vaig entendre en el moment de fixar-me que al capdavant de la baixada l'aigua es concentrava en les roderes, tot formant un rajolí que mai no parava fins arribar al torrent.

Ara la petita mina i el regueró que menava l'aigua cap a la font estan embossats amb terra, pedres, fullaraca i troncs. Fins damunt de la paret de la font hi ha un tronc gros sec d'acàcia. Tot plegat fa que la font ja no ragi i que l'aigua s'escoli per on pot de manera difusa, deixant-ho tot ben humit de manera permanent, la qual cosa explica la ufana de les ortigues i dels esbarzers.

Per ajudar a entendre el funcionament de la font de la Llagosta i de moltes altres fonts de l'entorn de Palau, he preparat un esquema del seu funcionament. El pla de Palau i de Sant Esteve són formats per materials que fa uns milers d'anys va arrossegar i dipositar la Tordera. Aquests materials, anomenats al·luvions, són constituïts sobretot de pedres arrodonides de mida diferent, des de sorres fins a pedres grosses, conegudes amb el nom de còdols. Aquests al·luvions són molt permeables i l'aigua de la pluja o del regadiu s'infiltra fàcilment terra endins, fins que troben una capa impermeable de materials més antics, formats sobretot per argiles rogenques, que alguns anomenen fetge de vaca. Quan l'aigua arriba a la capa impermeable ja no pot infiltrar-se més i es mou horitzontalment, de manera que en el nivell inferior dels al·luvions els espais buits entre les pedres s'omplen d'aigua. Si el terreny s'acaba, com succeeix quan hi ha un torrent, una riera o un sot, l'aigua surt cap enfora, tal com passa allà on hi ha la font de la Llagosta, al camí que comunica el Riusec amb la Quintana de Cal Cavaller i en altres indrets.

Per fer més entenedora aquesta explicació he ideat un esquema on es veu la circulació de l'aigua dins els al·luvions i com surt enfora quan la franja de contacte entre el nivell permeable i l'impermeable queda al descobert. La Maravillas ha donat forma a la meua idea i el lector ho entendrà de seguida.

Segur que ara comprendreu millor com funcionen i són on són les fonts. I també us fareu el càrrec del per què sempre hi ha aigua en alguns camins. És degut a la presència d'una capa impermeable, situada sota d'una de permeable, i que no permet que segueixi infiltrant-se cap avall. L'aigua surt en la franja de contacte entre ambdues capes.